

NÁZEV ŠKOLY: GYMNÁZIUM JOSEFA JUNGMANNA, LITOMĚŘICE,
Svojsíkova 1, příspěvková organizace

ČÍSLO PROJEKTU: CZ.1.07/1.5.00/34.1082

NÁZEV MATERIÁLU: VY_32_INOVACE_6B_03_Cicero

TÉMA SADY: Antické reálie

ROČNÍK: 3. a 4. ročník, oktáva

DATUM VZNIKU: leden 2014

AUTOR: Vladimíra Hávová

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ANOTACE

Materiál je určen pro výklad antických reálií v samostatném semináři nebo jako součásti výuky latiny.

Studenti získají informace o životě a díle M. T. Cicerona.

Výklad navíc rozšiřuje i studentovu latinskou slovní zásobu (latinské termíny jsou zvýrazněny barevně). V závěru prezentace jsou uvedena latinsky psaná živá slova, citáty či slavné výroky týkající se tématu.

Prezentace s výkladem zabere jednu vyučovací hodinu.

Studenti propojí nové informace se znalostmi z literatury, z dějepisu, případně ze zeměpisu.

Marcus Tullius Cicero

M. T. Cicero (106 – 43 př. K.)

Pocházel z jezdecké rodiny.

Studoval v Římě řečnictví,
literaturu a filozofii.

V mládí se pokoušel o poezii,
ale brzy toho zanechal a
začal psát učebnice rétoriky.

Již v 26 letech vystupoval jako
obhájce v soukromých i
veřejných sporech.

Marcus Tullius Cicero

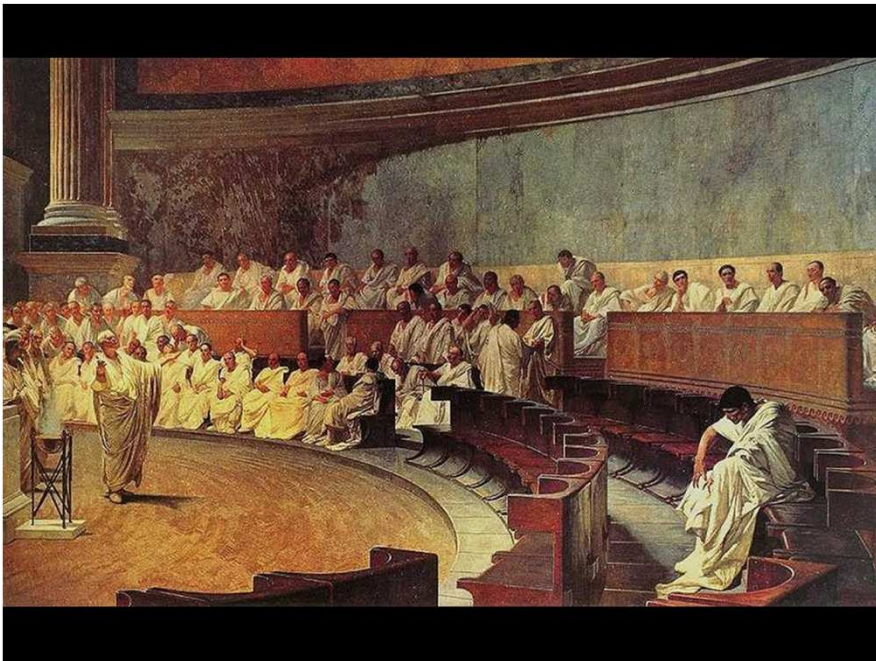
R. 79 př. K. odjel studovat do Athén, do Malé Asie a na Rhodos, vrátil se po dvou letech.

Poté se oženil s Terentií, měl dceru Tullii a syna Marca. Manželství bylo r. 46 př. K. rozloučeno (vyhnanství).

Díky řečnickým úspěchům měl otevřenou cestu do politiky. Ve věku předepsaném zákonem dosáhl postupně na všechny úřady, až se stal r. 63 př. K. konsulem.

Cicero byl ignobilis (nikdo z rodiny před ním nezastával vyšší úřad).

Marcus Tullius Cicero

Za svého konzulátu r. 63
př. K. potlačil
Catilinovo spiknutí
proti republice.
Zabránil revoluci.
Zatčené spiklence dal
z usnesení senátu
usmrtit bez řádného
soudu, čímž si politicky
uškodil.

Marcus Tullius Cicero

Když byl r. 60 př. K. vytvořen 1. triumvirát, stal se Cicero, přívrženec optimátů, Caesarovi nepohodlný. Cicero musel r. 58 př. K. odejít do vyhnanství.

Pobýval v Thesalonice a Dyrrhachiu.

Vrátil se po necelých dvou letech, dostalo se mu zadostiučinění, ale do vysoké politiky se už nedostal.

Marcus Tullius Cicero

Věnoval se literatuře.

V občanské válce se přidal na Pompeiovu stranu.

Po jeho porážce u Farsalu (48 př. K.) se uchýlil do ústraní a opět se věnoval literatuře.

Období poznamenáno rozvodem s Terentií, druhým nevydařeným manželstvím, smrtí dcery Tullie a problémy se synem Marcem.

Marcus Tullius Cicero

Po Caesaově smrti se vrátil do politiky a hájil republiku proti Antoniovi, zneprátelil si ho. Naopak nadržoval mladému Octavianovi Augustovi, jehož neprohlédl.

Když se Antonius spojil s Octavianem Augustem a Lepidem do druhého triumvirátu, dostalo se Ciceronovo jméno na proskripční seznamy a na příkaz Antonia byl 7.12.43 př. K. zavražděn.

Marcus Tullius Cicero

Působil celý život jako řečník. Svoje pečlivě připravené řeči nechal většinou vydat u svého dávného přítele z Athén T. Pomponia Attica.

Jeho řeči byly soudní nebo politické.

Cicero sepisoval i teoretické práce o rétorice.

V době politické nečinnosti se věnoval zvláště filozofii.

Zachovala se i četná korespondence.

Marcus Tullius Cicero

Soudní řeči:

Pro Sexto Roscio Amerino (80 př. K.)
první Ciceronova veřejná řeč

Orationes in Verrem (70 př. K.)
Verres jako proprætor na Sicílii vydíral místní obyvatelstvo, Cicero byl mluvčím Sicilanů

Pro Murena (63 př. K.)
Murena měl být konzulem pro rok 62, byl obžalován z volební korupce, Cicero ho s humorem a poukázáním na vyšší zájem obhájil – nejlepší soudní řeč

Marcus Tullius Cicero

Politické řeči:

De imperio Cn. Pompei (66 př. K.)

Cicero schvaloval Pompeiovo velení ve válce proti Mithridatovi, neboť Lucullus se ve velení neosvědčil

In Catilina orationes IV (63 př. K.)

řeči se týkaly odhalení Catilina spiknutí proti republice

Marcus Tullius Cicero

Spisy rétorické:

De oratore ad Quintum fratrem Libri III (55 př. K.)
spis psán formou dialogu, týká se obvyklého dělení řeči do pěti částí – exordium, propositio, narratio, tractatio a peroratio

Brutus (46 př. K.)

dialog určený M. Iuniovi Brutovi podává výklad historie řečnictví v Řecku i v Římě a porovnání Ciceronových současníků

Orator ad M. Brutum (46 př. K.)

formou dopisu podává obraz dokonalého rétora

Marcus Tullius Cicero

Spisy filozofické:

Academica (45 př. K.)

spis řeší otázku, je-li možné poznat pravdu

De finibus bonorum et malorum libri V (45 př. K.)

romluvy o nejvyšším dobru a zlu podle učení stoického, epikurského, akademického a peripatetického

Tusculanarum disputationum libri V (45 př. K.)

fiktivní rozhovor učitele a žáka o věcech nejpotřebnějších pro blažený život

Marcus Tullius Cicero

Spisy filozofické:

De natura deorum libri III (45 př.K.)

výklady o podstatě bohů

De divinatione ad Quintum fratrem libri II (44 př.K.)

Quintův výklad o věštění podle stoiků, Marcus víru vyvrací podle akademiků

De fato (44 př. K.)

Cicero neuznává víru v osud ani astrologii

Marcus Tullius Cicero

Spisy filozofické:

Cato Maior de senectute ad T. Pomponium
Atticum

fiktivní rozhovor Catona Staršího se Scipionem
Mladším a Laeliem o stáří – chvalořeč

Laelius de amicitia ad T. Pomponium Atticum

Laelius vykládá o podstatě přátelství a udílí
rady, jak si přátelství udržet

Marcus Tullius Cicero

Spisy filozofické:

De officiis ad Marcum filium libri III

psáno pro syna, systematický výklad o mravním dobru, prospěchu a zdánlivém rozporu mezi nimi

Marcus Tullius Cicero

Korespondence:

Cicero měl velkou potřebu psát a nutily ho ke korespondenci i jeho veřejná činnost a styky s mnoha lidmi. O dochování 864 listů se zasloužil Ciceronův propuštěnec M. Tullius Tiro. Listy uspořádal do čtyř sborníků.

Epistularum ad familiares libri XVI

Epistularum ad Atticum libri XVI

Epistularum ad Quintum fratrem libri III

Epistularum ad Brutum libri IX

Marcus Tullius Cicero

Ciceronův význam:

Výborný řečník, vzor řečníků všech dob.

Výborný spisovatel, dovedl sloh k dokonalosti.

Filozof, jenž popularizoval řeckou filozofii a přiblížil ji západnímu světu.

Etik, jenž ve svých spisech zdůrazňoval mravní ideál, humanitu a přátelství.

Marcus Tullius Cicero

In Catilina orationes IV

Quo usque tandem abuteris, Catilina, patientia nostra?

Quam diu etiam furor iste tuus nos eludet?

Quem ad finem sese effrenata iactabit audacia?

Jak dlouho budeš ještě zneužívat, Catilino, naši trpělivost?

Jak dlouho nás ještě bude urážet tvoje šílenství?

Kam až se vrhne tvoje bezuzdná drzost?

Marcus Tullius Cicero

Amicus certus in re incerta cernitur.

Pravého přítele poznáme v nejisté době.

Errare humanum est.

Mýlit se je lidské.

Sine amicitia vitam esse nullam.

Bez přátelství je život nicotný.

Historia magistra vitae.

Historie učitelka života.

Vivere est cogitare.

Žít znamená přemýšlet.

Marcus Tullius Cicero

Amanti nihil difficile.

Milujícímu není nic zatěžko.

Est profecto animi medicina philosophia.

Filozofie je zajisté lékem pro duši.

Temeritas est florentis aetatis, prudentia senectutis.

Nerozvážnost patří k rozpuku mládí, moudrost ke stáří.

Omnia praeclara rara.

Vše vynikající je vzácné.

Marcus Tullius Cicero

O tempora! O mores!
Ó, časy! Ó, mravy!

Defectio virium adulescentiae vitiis efficitur
saepius quam senectutis.

Síly častěji ochabují vlivem neřestí z mládí než
ze stáří.

Nihil est veritatis luce dulcius.

Nic není milejší než světlo pravdy.

Marcus Tullius Cicero

Zdroje:

ČERMÁK, J., ČERMÁKOVÁ, K. *Slovník latinských citátů*. 1. vyd. Praha : Euromedia Group, 2005. ISBN 80-242-1372-9.

STIEBITZ, F. *Stručné dějiny římské literatury*. 4. vyd. Brno : rektorát MU Brno, 1991. ISBN 80-210-0268-9.

ZAMAROVSKÝ, V. *Dějiny psané Římem*. 3. vyd. Bratislava : Perfekt, 2005. ISBN 80-8046-297-6.

Marcus Tullius Cicero

Obrázky:

AUTOR NEUVEDEN. *wikipedia.org* [online]. [cit. 17.3.2014]. Dostupný na WWW:
<http://en.wikipedia.org/wiki/Cicero>

AUTOR NEUVEDEN. *wikipedia.org* [online]. [cit. 17.3.2014]. Dostupný na WWW:
<http://en.wikipedia.org/wiki/Cicero>
Caesar Maccari – *Caesar usvědčuje Catilinu*